

WOUT VAN ANDEL

GROTE KERK - APELDOORN

J.S. Bach: Praeludium, Trio en Fuga in Bes BWV 545b; Wir glauben all' an einem Gott, Vater; R. Schumann: Skizzen op. 58 nrs. 1 & 3; F. Mendelssohn Bartholdy: Sonate 1 in F op. 65; H. Klop: Dans une douce joie (In dulci júbilo); J. Wagenaar: Introductie en Fuga op. 3; W. van Andel: Jeruzalem, mijn vaderstad; A. Honneger: Fugue; M. Duruflé: Prélude et Fugue sur le nom d'Alain op. 7

Wout van Andel, J.F. Witte-orgel Grote Kerk Apeldoorn

speelduur 71' - prijs € 15,00

Ook te bestellen door overmaking van € 17,50 op IBAN NL83 ABNA 0478 6354 78 t.n.v. L. van der Molen te Apeldoorn, met vermelding van uw adresgegevens en 'CD Wout van Andel'

www.jqz.nl

Het voelt vertrouwd, deze nieuwe cd. Vele jaren geleden bespeelde ik regelmatig dit veelkleurige orgel van de Grote Kerk te Apeldoorn, dat toen al drie klavieren had. Het oorspronkelijk laat-romantische tweeklaviers Witte-instrument dateerde van 1896 en bezat 30 stemmen verdeeld over hoofdwerk, zwelwerk en pedaal. In 1977, toen Piet van Egmond de vaste organist van de kerk was, voegde de firma Van Vulpen er een bovenwerk met 12 stemmen aan toe, waaraan neobarokke trekken niet vreemd zijn. Het aantal cd's dat er op dit orgel gemaakt is, is bij mijn weten op een hand te tellen.

Op de site van Wout van Andel, die voordat hij in december 2012 in Apeldoorn benoemd werd kerkorganist was in Leusden en Driebergen, kan men het volgende lezen: "Beweging in de muziek is voor mij één van de belangrijkste onderdelen: het komt ergens vandaan en het gaat ergens heen. Het boeiende aan spelen is om die beweging vorm te geven, zodat je met het spelen een verhaal gaat vertellen, of dat nu een klein liedje is of een groot orgelwerk." Dit is precies wat deze cd boeiend maakt, ook al zijn niet alle werken even interessant. Wout van Andel laat technisch gaaf spel horen dat voortdurend een natuurlijke

ademhaling heeft en mededeelzaam is. Op het openingswerk van Bach na zijn alle composities op dit instrument uitstekend op hun plaats. Het eerste werk is een variant van de bekende C-dur BWV 545 met het derde deel van de gambasonate BWV 1029 als middendeel, terwijl er enkele verbindende maten tussen de delen in door een anonymus zijn toegevoegd. Het mag dan niet origineel zijn, ik herinner me het enthousiasme van Albert de Klerk over deze bijzondere combinatie nog goed; hij speelde het werk graag. We missen weliswaar de sprankeling van een barokinstrument, maar met deze start is de toon voor de rest van de cd toch duidelijk gezet.

Zeer fraai is de voordracht van *Wir glauben*

all' an einen Gott, Vater BWV 740, een niet eenvoudig werk voor vijf stemmen waarvan er twee in het pedaal liggen. Dat Bach waarschijnlijk niet de componist is maar Krebs maakt de muziek niet minder mooi. De werken van Schumann en Mendelssohn lijken voor dit orgel gecomponeerd. De twee *Skizze* van Schumann zijn onderhoudend en vormen hier de opmaat naar het échte romantische werk, de monumentale *Sonate nr. 1* opus 65 van Mendelssohn, waarin stoerheid en robuustheid zo schitterend samengaan met lyriek en zangerigheid. Wout van Andel, consequent zijn credo volgend, weet deze tegengestelde tendensen tot een groot boeiend verhaal samen te smeden.

De drie composities die nu volgen hebben niet zo heel veel toe te voegen aan het programma. Zeker, *Dans une douce joie* van Henk Klop is heel sfeervol, de *Introductie en Fuga* van Johan Wagenaar is goed voor het instrument geschreven, en Van Andels

eigen compositie *Jeruzalem, mijn vaderstad* is muzikaal niet oninteressant, maar ze leggen het toch af bij een juweeltje als de *Fugue* van Honegger. Een van deze drie composities eraf en het *Choral* van Honegger erbij zou een betere keuze zijn geweest.

De *Prélude et Fugue sur le nom d'Alain* van Maurice Duruflé maakt alles weer goed. De *Prélude* is een 'perpetuum mobile' waarbij Duruflé een tweede thema bedacht dat sterk verwant is aan Alains eigen *Litanies*, waarvan in de overgang naar de fuga het openingsthema wordt geciteerd. De lyriek van het eerste fugagedeelte laat Van Andel prachtig zingen, de virtuoze meeslependheid van het tweede gedeelte schudt hij uit de mouw. Een fantastische apotheose volgt en vormt tegelijk de afsluiting van een alleszins aangename cd.

Lourens Stuifbergen

IMPOSANT

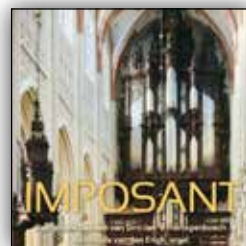
VÉRONIQUE VAN DEN ENGH

M. Reger: Introduktion und Passacaglia d-Moll; G. Böhm: Vater unser; J.S. Bach: Praeludium und Fuge G-Dur BWV 541; D. Buxtehude: Passacaglia d-Moll; E. Gigout: Toccata in b-mineur; J. Alain: Choral Dorien; L. Boëllmann: Suite Gothique Op. 25; H. Andriessen: Premier Choral; A. de Klerk: Pastorale; L. Toebosch: Cantilene; M. Pirenne: Passacaglia

Véronique van den Engh, hoofdorgel Kathedrale Basiliek van Sint Jan, 's-Hertogenbosch
Tuliprecords TURE 201414
speelduur 76' - prijs € 15,00

Te bestellen bij de Stichting Orgelkring Hendrik Niehoff, p/a Dahliaallei 20,
5237 LP 's-Hertogenbosch

of via www.orgelconcerten-hendrik-niehoff.nl

De eerste cd van Véronique van den Engh, de huidige titularis van de Kathedrale Basiliek van Sint-Jan in 's-Hertogenbosch, gespeeld op het hoofdorgel van de Sint-Jan, kreeg de titel 'Imposant' mee. Zelf verantwoordt zij haar keuze voor de titel als volgt: "Op de eerste plaats is het groot

orgel van de Sint-Janskathedraal met zijn vele prachtige houtsnijwerk enorm imposant om te zien, maar ook de klank van het instrument is imponerend. De werken op deze cd laten dat horen omdat deze composities zelf zo groots zijn. Ook de zachte(re) klanken van het orgel klinken met een indrukwekkende schoonheid, waar menigeen door geraakt wordt. In alle opzichten een machtig instrument. Een instrument om te koesteren.”

Bij de restauratie door Flentrop in 1984 werd het orgel teruggebracht naar de situatie van 1787 (A.F.G. Heyneman), waarbij het vele oude en later toegevoegde pijpwerk een prachtige eenheid vormt.

Met haar keuze voor werken uit de drie orgellanden Duitsland, Frankrijk en Nederland laat zij in een mooie verscheidenheid de luisteraar meegenieten hoe zij als ‘vertaler van de stukken naar het instrument’ ieder werk het zo eigene meegeeft in de door haar gekozen klankkleur uit het brede palet van dit orgel. Zij start met werk van vier Duitse componisten. En nu wordt de cd eens niet geopend met Bach maar met Reger. Met de *Introduktion und Passacaglia in d-moll* krijg je gelijk een majestueuze opening. De zacht ingezette *Passacaglia* bouwt in zijn dertien variaties op naar een prachtig plenum. Na de subtiele uitvoering van het zangrijk opgezette en prachtig gecoloreerde ‘*Vater unser*’ van Böhm volgt de indrukwekkende *Praeludium und Fuge in G-Dur* (BWV 541) van Bach. Hoewel Véronique aangeeft dat het hoofdorgel ‘geen typisch Bach-orgel’ is, bewijst deze opname dat het orgel zich perfect laat horen als waardige Bach-presentator. Met een uitgekiende registratie en prima inspelend op de ruimte van de Sint-Jan bewijst Véronique dat zij, het orgel en Bach een perfecte drie-eenheid vormen. Vervolgens worden de vier groepen van zeven variaties van de *Passacaglia in d-moll* van Buxtehude gepresenteerd. In de mooie gaande beweging klinken alle variaties, waarbij we in de derde groep een verrassende tongwerk-registratie horen.

Als Franse werken koos Véronique van den Engh naast de bekende *Toccata in b-mineur* van Gigout en de *Suite Gothique* van Boëllmann (geschreven op 33-jarige leeftijd!) voor het verrassende *Choral Dorien* van Jehan Alain. Leent het orgel zich

voor deze werken, zal menigeen zich afvragen. Ja, ook in zijn zachte registraties (bij Alain en in de middelen van Boëllmann) heeft dit orgel mooie klankcombinaties te bieden en door uitgekiende registraties wordt het orgel omgetoverd tot een Frans georiënteerd instrument. Ook in de breedte van de plena en het finale opregistreren bewijst Véronique dat ‘Frans’ prima klinkt op dit orgel.

Daarna volgt Nederland. Hoe kan het – met haar achtergrond en persoonlijke ervaringen – anders dan dat zij koos voor Andriessen, De Klerk, Toebosch en Pirenne. Het werk van deze 20e-eeuwers weet zij prachtig te vertalen naar dit instrument. Het zo pakkend gepresenteerde *Premier Choral* van Andriessen, de heerlijk klinkende *Pastorale* van Albert de Klerk of de afsluitende *Passacaglia* van haar leermeester en voorganger Maurice Pirenne, allemaal klankjuwelen voor dit orgel. Heel bijzonder is het een-na-laatste werk op deze cd: de *Cantilene* opus 150a van Louis Toebosch. Hij componeerde dit na de geboorte van Véroniques zoon Floris op de voorletters van zijn doopnamen (F-A-R[e]) en gaf het mee: ‘Een muziekske, gevoelvol voor te dragen’.

Met *Imposant* koos Véronique van den Engh voor een boeiend spectrum aan werken. Zij weet in haar spel fraaie accenten te leggen en met mooie spanningsbogen de werken het juiste karakter mee te geven. We beseffen dat het niet het meest ideale orgel is voor Reger of Boëllmann. Maar het grote orgel van de Sint-Jan wordt door haar in al zijn facetten op een prachtige manier gepresenteerd.

Het fraai opgemaakte boekje bevat naast een aantal foto’s van het orgel de verantwoording en een bescheiden toelichting op de gekozen werken alsmede gegevens van organist en orgel. Bij ieder werk krijgen we een kleine ‘ontboezeming’ van de vertolker. Het is leuk te lezen hoe Véronique van den Engh door bepaalde werken op bepaalde momenten geboeid raakte. Een waardig klankdocument van dit beroemde Brabantse orgel en zijn organist.

Wim van der Ros

ERWIN WIERSINGA –
LEO VAN DOESELAAR
MARTINIKERK GRONINGEN
LIVE RECORDINGS

CD 1

J.S. Bach: Praeludium et Fuga in C BWV 545; Schmücke dich, o liebe Seele BWV 654; Valet will ich dir geben BWV 736; Fuga in d BWV 539;

J. Brahms: Herzliebster Jesu op. 122 nr. 2; M. Moussorgsky/arr. O.G. Blarr: Het oude kasteel en Tuilerieën uit Schilderijen van een tentoonstelling; J. Demessieux: Rorate caeli; Attende Domine; M. Duruflé: Prélude sur l’Introit de l’Épiphanie op. 13; P.J. Gallés: Sonate in c; Anonymus: Tiento de Falsas 2e tono; J.J. Froberger: Capriccio in G; Toccata in F; F. Tunder: Herr Gott, dich loben alle wir; N. Bruhns: Praeludium in e

CD 2

Koororgel: P. Philips: Fantasia in C; F. Peraza: Tiento de Medio registro alto de Primer tono; J.J. Froberger: Toccata da Sonarsi alla Levatione; P. Philips: Galliarde

Hoofdorgel: H. Scheidemann: Fantasia in d; Anonymus: Nun freut euch, lieben Christen gmein;

D. Buxtehude: Praeludium in d BuxWV 140; J.S. Bach: Vater unser im Himmelreich BWV 737; Liebster Jesu, wir sind hier BWV 731; P.-J. Wagemans: Gioco; J.S. Bach: Canon alla Ottava BWV 1080; In dich habe ich gehoffet, Herr BWV 712; Erbarm’ dich mein, o Herre Gott BWV 721; Toccata in d (‘Dorische’) BWV 538

Erwin Wiersinga (cd 1) en Leo van Doeselaar (cd 2), hoofdorgel en koororgel Grote of Martinikerk Groningen

Stichting Martinikerk Groningen SMG-001
speelduur 78’ en 68’

Prijs € 15,00 + € 3,00 verzendkosten

Verkrijgbaar in de Martinikerk en te bestellen via e-mail info@martinikerkerk.nl met vermelding van uw adres

Erwin Wiersinga en Leo van Doeselaar werden in december 2013 beiden benoemd tot titulair organist van de Martinikerk in Groningen. Ze beschikken daarmee over een orgel dat, zoals bekend, er niet om liegt. In eerste aanleg gebouwd rond 1450 is er nadien door vele bouwers aan gesleuteld en gedokterd. Tussen 1691 en 1740 hebben Arp Schnitger, Frans Caspar Schnitger en Albertus Anthoni Hinsz definitief hun stempel op het instrument gedrukt. Tussen 1976 en 1984 is het door de firma Ahrend